

Krigsveteranen Martin Aarre blir videointervjuet av prosjektleder Jan Eidi og førsteamanuensis Jostein Saakvitne i forbindelse med prosjektet «Norge under okkupasjonen».

Dokumenterer livet i krigsåra

Jan Eidi og Jostein Saakvitne drar landet rundt for å gjøre videoopptak av folk som har opplevd krigen. Begge sider er med i prosjektet.

Av Kjetil Hjertvik og Anders Minge (foto)

I går var de i Stavanger og pratet med Martin Aarre, som var med i NS under krigen. Målet med prosjektet, kalt «Norge under okkupasjonen», er å gi levende bilder av krigsveteranenes

- Det er ikke lenge til de som opplevde krigen forlater oss. Derfor er det viktig å dokumentere deres liv for ettertiden, sier Jan Eidi. Han begynte på prosjektet som pensjonist. Før det var han rektor ved folkeuniversitetet i 37 år.

25 rapporter

Til nå har Eidi skrevet 25 rapporter, og fått laget en CD-rom av materialet. Videoopptakene tok til i fjor. Hovedvekten av personene hørte til motstandsbevegelsen, men også folk med NS-bakgrunn blir intervjuet. De til sammen 155 intervjuene blir gjort over hele landet.

- Når vi spør om kommu-

standsbevegelsen. De som deltok på den andre siden, må vi i stor grad finne selv, sier Eidi.

Martin Aarre er i dag 74 år. Allerede i 12-13 års alderen meldte han seg inn i NS-speideren. Fra juni 1941 til mai 1943 var han ved fronten i Russland, som frivillig under Waffen SS.

Uanstrengt forteller Aarre om årene ved Leningrad. Om skyttergravskrigen, og miljøet i troppen. Vintrene var hardest. I to perioder hadde de temperaturer ned mot minus 53 grader celsius.

Under hele krigen var han aktiv for okkupasjonsmakten. Både her hjemme og ute. Under selve krigen

som så forbi meg og ikke ville hilse når de traff meg på gaten. Men regelrett mobbet ble jeg aldri i krigsårene, sier Aarre til Aftenbladet.

Ledet NS-vaktgruppe

Rett før frigjøringen ledet han vaktgruppen for NS-hovedkvarteret i Oslo. Da frigjøringen kom, var planen egentlig å flykte til Sør-Amerika. Men han endte i hjembyen Stavanger, ble arrestert og dømt til fengsel i to og et halvt år.

- Årene etter krigen har vært verst. I arbeidslivet møtte jeg stadige hindringer. Jeg fikk være med på prosjekter helt opp til et tiåst niri, før deretter å bli

på min politiske overbevisning. Jeg kaller meg fortsatt nasjonalsosialist, sier Aarre. Han forstår at nynazismen har fått grobunn i det moderne Tyskland, spesielt i det gamle Øst-Tyskland.

- Men at noen går rundt og kaller seg nynazister her i Norge er bare toys, mener Aarre.

Festet til videobånd

Hans opplevelser og erfaringer i krigsårene, er nå festet til videobånd. Prosjektet «Norge under okkupasjonen» fortsetter ut august 1999. Både Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, flere fylkeskommuner og